

**International Journal of Psychology:
A Biopsychosocial Approach**

**Tarptautinis psichologijos žurnalas:
Biopsichosocialinis požiūris**

2008 / 1

General Psychology Department at Vytautas
Magnus University, Lithuania

Theoretical Psychology Department at
Vytautas Magnus University, Lithuania

Psychological Clinic at Vytautas Magnus
University, Lithuania

Department of Counseling and School
Psychology at University of Nebraska at
Kearney, USA

Vytauto Didžiojo universiteto Bendrosios
psichologijos katedra, Lietuva

Vytauto Didžiojo universiteto Teorinės
psichologijos katedra, Lietuva

Vytauto Didžiojo universiteto Psichologijos
klinika, Lietuva

Nebraskos universiteto Kearney Konsultavimo
ir mokyklinės psichologijos katedra, JAV

**International Journal of Psychology:
A Biopsychosocial Approach** **Tarptautinis
psichologijos žurnalas:
biopsichosocialinis
požiūris**

2008 / 1

Journal of Psychological Science

Since 2008
Bi-annual

Psichologijos mokslo žurnalas

Leidžiamas nuo 2008 metų
Du kartus per metus

Vytautas Magnus University Press   Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
Kaunas, 2008

Redakcinė kolegija:**Vyriausieji redaktoriai:**

Auksė Endriulaitienė – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Max McFarland – University of Nebraska at Kearney, JAV

Redaktoriai:

Loreta Gustainienė – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Teara Archwamety – University of Nebraska at Kearney, JAV

Redakcinės kolegijos nariai:

James Fleming – Black Hills State University, JAV
Antanas Goštautas – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Vytautas Gudonis – Šiaulių universitetas, Lietuva
Anna Harpster – Texas Tech University, JAV
Roy Kern – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Rosita Lekavičienė – Kauno technologijos universitetas, Lietuva
Vaclavas Martišius – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Jane E. Myers – University of North Carolina at Greensboro, JAV
Andrėjus Ozolins – Växjö University, Švedija
Lee Pearce – Black Hills State university, JAV
Aistė Pranckevičienė – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Kęstutis Pukelis – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Jolanta Reingardė – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Robin Sobansky – University of Nebraska at Kearney, JAV
Fernando Sousa – Institute of Higher Education Dom Afonso III, Portugalija
Tomas J. Sweeney – College of Education at Ohio University in Athens, JAV
Laura Šeibokaitė – Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Kamonwan Tangdhanakanond – Chulalongkorn University, Tailandas
Rita Žukauskienė – Mykolo Riomerio universitetas, Lietuva

Žurnalą leidžia Vytauto Didžiojo universiteto Bendrosios psichologijos katedra, Vytauto Didžiojo universiteto Teorinės psichologijos katedra bei Vytauto Didžiojo universiteto Psichologijos klinika, Nebraskos universiteto Kearney Konsultavimo ir mokyklinės psichologijos katedra.

Per metus išleidžiami 2 numeriai. Straipsniai recenzuojami dviejų nepriklausomų recenzentų, spausdinami lietuvių ir anglų kalbomis.

Redakcijos adresai:

Bendrosios psichologijos katedra
Vytauto Didžiojo universitetas
K. Donelaičio g. 52–315, LT–44244,
Kaunas, Lietuva
Tel./ faks.: +370 37 327824
El. paštas: bpk@smf.vdu.lt

Department of Counseling and School Psychology
University of Nebraska at Kearney,
College of Education Building, Rm B–148
Kearney, NE 68849
Tel: (308) 865-8508 (office), Fax: (308) 865-8097
E-mail: mcfarlandm@unk.edu
Puslapis internete: <http://www.psyjournal.vdu.lt>

TURINYS

8 REDAKTORIŲ ĮŽANGINIS ŽODIS

MOKSLO STRAIPSNIAI

- Justina Liesienė, Auksė Endriulaitienė
15–28 BIOPSYCHOSOCIAL CORRELATES OF WORK MOTIVATION
Teara Archwamety
29–37 IMPROVING LEGIBILITY IN LANGUAGE WITHOUT SPACE BETWEEN WORDS
Rasa Aukštinaitytė, Klaudija Pauliukevičiūtė
39–49 PSICHOLOGŲ ETIKOS KODEKSAI SLEPIA KONFIDENCIALUMO DILEMAS
Lee Pearce
51–70 ORAL READING FLUENCY AS A PREDICTOR OF READING COMPREHENSION ON A STATE'S MEASURE OF ADEQUATE YEARLY PROGRESS
Aidas Perminas, Elena Galvydienė
71–84 STUDENTŲ SVEIKOS MITYBOS BEI STRESO ĮVEIKIMO STRATEGIJŲ SĄSAJOS
Shannon Helgoth, Robin R. Sobansky
85–96 THE ROLES AND FUNCTIONS OF SCHOOL PSYCHOLOGISTS: A GLOBAL PERSPECTIVE

RECENZIJOS

- Loreta Gustainienė
97–103 BIOPSYCHOSOCIALINIO DEPRESIJOS MODELIO VAIDMUO DEPRESIJA SERGANČIŲ ASMENŲ STACIONARINIO GYDYMO LAIKOTARPIU

KNYGŲ APŽVALGOS, ANOTACIJOS

- 105–107 Mokomosios knygos „Socialinė psichologija“ anotacija

INFORMACIJA

- 109 Mokslinė-praktinė konferencija
INDIVIDUALUS KONSULTAVIMAS IR KLIENTO ŠEIMA: KARTU IR ATSKIRAI
112 Tarptautinio simpoziumo „AKTUALŪS TYRIMAI PSICHOLOGIJOJE: TARPTAUTINĖ PATIRTIS“, įvykusio 2008 m. lapkričio 15 d., Kaune (Lietuva) ir Kearney (JAV), pranešimų santraukos
121 INFORMACIJA AUTORIAMŠ

Editorial Board:

Co-Editors-In-Chief:

Auksė Endriulaitienė – Vytautas Magnus University, Lithuania

Max McFarland – University of Nebraska at Kearney, USA

Co-Associate Editors:

Loreta Gustainienė – Vytautas Magnus University, Lithuania

Teara Archwamety – University of Nebraska at Kearney, USA

Consulting Editors:

James Fleming – Black Hills State University, USA

Antanas Goštautas – Vytautas Magnus University, Lithuania

Vytautas Gudonis – Šiauliai University, Lithuania

Anna Harpster – Texas Tech. University, USA

Roy Kern – Vytautas Magnus University, Lithuania

Rosita Lekavičienė – Kaunas University of Technology, Lithuania

Vaclovas Martišius – Vytautas Magnus University, Lithuania

Jane E. Myers – University of North Carolina at Greensboro, USA

Andrejs Ozolins – Växjö University, Sweden

Lee Pearce – Black Hills State University, USA

Aistė Pranckevičienė – Vytautas Magnus University, Lithuania

Kęstutis Pukelis – Vytautas Magnus University, Lithuania

Jolanta Reingardė – Vytautas Magnus University, Lithuania

Robin Sobansky – University of Nebraska at Kearney, USA

Fernando Sousa – Institute of Higher Education Dom Afonso III, Portugal

Tomas J. Sweeney – College of Education at Ohio University in Athens, USA

Laura Šeibokaitė – Vytautas Magnus University, Lithuania

Kamonwan Tangdhanakanond – Chulalongkorn University, Thailand

Rita Žukauskienė – Mykolas Romeris University, Lithuania

The ownership of *International Journal of Psychology: A Biopsychosocial Approach* is shared equally between University of Nebraska at Kearney, USA and Vytautas Magnus University, Lithuania. It is published by VMU General Psychology Department, Theoretical Psychology Department, Psychological Clinic and UNK Department of Counseling and School Psychology.

International Journal of Psychology: A Biopsychosocial Approach is a peer-reviewed bilingual journal: articles in Lithuanian and English are welcome. It is published twice a year.

Addressess:

General Psychology Department
Vytautas Magnus University
K. Donelaičio str. 52–315, LT-
44244, Kaunas, Lithuania
Tel./ fax.: +370 37 327824
E-mail: bpk@smf.vdu.lt

Department of Counseling and School Psychology
University of Nebraska at Kearney,
College of Education Building, Rm B-148
Kearney, NE 68849
Tel: (308) 865 – 8508 (office), Fax: (308) 865 – 8097
E-mail: mcfarlandm@unk.edu
Internet address: <http://www.psyjournal.vdu.lt>

CONTENTS

11 EDITORIAL NOTE

SCIENTIFIC PUBLICATIONS

- Justina Liesienė, Auksė Endriulaitienė
15–28 BIOPSYCHOSOCIAL CORRELATES OF WORK MOTIVATION
Teara Archwamety
29–37 IMPROVING LEGIBILITY IN LANGUAGE WITHOUT SPACE BETWEEN WORDS
Rasa Aukštinaitytė, Klaudija Pauliukevičiūtė
39–49 ETHICAL CODES OF PSYCHOLOGISTS CONCEAL DILEMMAS OF CONFIDENTIALITY
Lee Pearce
51–70 ORAL READING FLUENCY AS A PREDICTOR OF READING COMPREHENSION ON A STATE'S MEASURE OF ADEQUATE YEARLY PROGRESS
Aidas Perminas, Elena Galvydienė
71–85 ASSOCIATION BETWEEN HEALTHY DIET AND STRESS COPING STRATEGIES AMONG STUDENTS
Shannon Helgoth, Robin R. Sobansky
85–96 THE ROLES AND FUNCTIONS OF SCHOOL PSYCHOLOGISTS: A GLOBAL PERSPECTIVE

SCIENTIFIC REVIEWS

- Loreta Gustainienė
97–103 THE ROLE OF BIOPSYCHOSOCIAL MODEL OF DEPRESSION AMONG HOSPITALIZED PATIENTS WITH DEPRESSION

BOOK REVIEWS, ANNOTATIONS

- 105–107 „Social psychology“, annotation

INFORMATION

- 109 Scientific-practical conference
INDIVIDUAL CONSULTING AND THE FAMILY OF A CLIENT: TOGETHER AND SEPARATELY
112 Abstracts of the International Symposium
„RECENT RESEARCH TOPICS IN PSYCHOLOGY: INTERNATIONAL EXPERIENCE“, No-
vember 15, 2008, Kaunas (Lithuania), Kearney (USA)
121 INSTRUCTIONS FOR AUTHORS

Redaktorių įžanginis žodis

Siekiant suprasti, kaip biologiniai, psichologiniai ir socialiniai procesai kartu veikia žmogaus funkcionavimą, pastaraisiais dešimtmečiais teorinio ir taikomojo pobūdžio tyrimuose, kuriuose nagrinėjamos įvairios psichologijos ir kitų socialinių bei biomedicinos mokslų problemos, imtas plačiai naudoti biopsichosocialinis požiūris (Suls, Rothman, 2004). Nuo to laiko, kai Engelas (1977) paskelbė savo idėjas, šis modelis tapo daugelio psichologijos mokslų šakų teoriniu pagrindu: sveikatos ir konsultavimo (Suls, Rothman, 2004; Kaplan, 2003), raidos ir mokyklinėje (Dodge, Pettit, 2003; Jessor, Donovan, Costa, 1991; Ricciardelli, McCabe, Holt, Fienmore, 2003), organizacinėje (Israel, Baker, Heaney, 1996; Kristof-Brown, 2000) ir kitose srityse (Dwairy, 1997).

Nors šis požiūris labai paplito, kai kurie autoriai (pvz., Kaplan, 2003; Suls, Rothman, 2004; Alonso, 2004) teigia, jog dar didelė dalis medicinos ir psichologijos tyrimų didžiausią dėmesį skiria tik vienai sričiai: biologinei, psichologinei ar socialinei. Engelas kritikuoja sveikatos priežiūros srityje dirbančią tiek mokslininkų, tiek praktikų bendruomenę, kuri dogmatiškai vadovaujasi biomediciniu požiūriu į žmogų, tiksliau, į jo ligą. Jis teigia, kad „riba tarp sveikatos ir ligos, tarp sveiko ir sergančiojo toli gražu nėra lengvai nubrėžiama ..., vienareikšmiškai jos nubrėžti neleidžia socialinės, kultūrinės ir psichologinės priežastys“ (Engel, 1977, 132). 1980 m. Amerikos Psichiatrių Asociacijos išleistas trečiasis „Psichikos sutrikimų diagnostikos ir statistikos vadovo“ leidimas pritaria daugiaašei sistemai, kuri „įgalina biopsichosocialinį modelį taikyti klinikiniame, mokymo ir tiriamajame darbe“ (p. 25). Ir nors daugiaašė sistema pritaria biopsichosocialiniam klientų psichiatrinių sunkumų įvertinimui, tačiau vis tiek pirmiau akcentuojamos diagnostinės kategorijos, kurių prigimtis yra biomedicininė, kildinama iš psichikos ligų (Kaplan, Coogan, 2003, 18). Vis dėlto galima teigti, kad žmogaus asmenybė pernelyg sudėtinga ir nė vienas veiksnys atskirai negali nulemti jo elgesio, ypač įvertinant dabartinio laikmečio socialinius pokyčius visame pasaulyje (globalizacija, migracija, komunikacinių technologijų plėtra, etninių skirtumų pokyčiai, populiacijos senėjimas ir pan.). Dėl šių priežasčių išauga tarpdisciplininių mokslo tyrimų poreikis ir biopsichosocialinio modelio vertė. Lietuvoje šioje modelio vertė gali būti dar didesnė, nes Dwairy (1997) teigia, kad biopsichosocialinis požiūris efektyvesnis dirbant su klientais ne vakarieetiškoje kultūroje. Lietuva neretai laikoma mišrios kultūros atstove (Rytų

ir Vakarų sandūra), todėl biopsichosocialinis modelis gali geriau padėti suprasti žmogaus elgesį tarpkultūriniu požiūriu.

Biopsichosocialinis požiūris yra išsamus ir integralus modelis, kuris leidžia sujungti ir įvertinti bet kurio tiriamo reiškinio tris sritis: fizinę, psichologinę ir sociokultūrinę. Toks modelis suteikia mokslininkams galimybę nustatyti aplinkos, genetinių veiksnių ir elgesio sąveiką bei abipusį poveikį (Stevens, Smith, 2005; Kaplan, Coogan, 2003). Jis gali būti traktuojamas kaip universali paradigma, kurią galima naudoti visur, nesvarbu, kur asmens problema sprendžiama: sveikatos priežiūros srityje, mokykloje, karjeros srityje, šeimoje ar kitur (Kaplan, 2003).

Moksliniai tyrimai, kurie remiasi šiuo požiūriu, atliekami ir Lietuvoje. Pirmosios idėjos sujungti medicininį ir psichologinį modelius 1921 m. aprašytos profesoriaus J. Blažio straipsnyje „Psichoanalizė ir psichoterapija“ lietuviškame žurnale „Medicina“. Itin aktyviai šis modelis pradėtas taikyti nuo 1973 m., kai Kauno Medicinos institute (dabartiniame Kauno Medicinos universiteto Kardiologijos institute) buvo įkurta Medicininės psichologijos ir sociologijos mokslinių tyrimų laboratorija. Šios laboratorijos vadovas profesorius Antanas Goštautas inicijavo mokslinį bendradarbiavimą su Pasauline sveikatos organizacija, kurio metu Lietuvoje pradėti psichologinio įvertinimo, širdies ligų psichologinių veiksnių, depresijos ir gyvenimo kokybės tyrimai, narkotinių medžiagų vartojimo tyrimai ir prevencija paauglystėje. Profesorius A. Goštautas inicijavo ir mokslinį bendradarbiavimą tarp Vytauto Didžiojo universiteto ir Nebraskos universiteto Kearney. Jis labiausiai prisidėjo prie biopsichosocialinio požiūrio taikymo moksliniuose tyrimuose bei ėmėsi vystyti sveikatos psichologijos šaką Lietuvoje.

Trumpa biopsichosocialinio modelio istorija Lietuvoje atspindi bendrąsias šio modelio vystymosi tendencijas Europoje ir JAV (Trull, 2005). Šiuo metu didžiausią įtaką modelis turi sveikatos psichologijos mokslui, tačiau kitos psichologijos šakos taip pat sėkmingai jį taiko. Biopsichosocialinis modelis buvo pritaikytas aiškinti įvairiems medicinos, psichologijos ir elgesio fenomenams: valgymo sutrikimams (Ricciardelli, McCabe, 2004), įvairių narkotinių medžiagų vartojimui (Marlatt, 1992), antisocialiam elgesiui (Dodge, Petit, 2003), rizikingam ar probleminiam paauglių elgesiui (Jessor, 1987; Irwin, Millstein, 1998). Netgi kai kurias organizacinės psichologijos teorijas galima suprasti kaip biopsichosocialines – streso darbe teorijas (Israel, Baker, Goldenhar, Heaney, 1996; Schultz, Crook, Berkowitz, Meloche, 2002) ar asmens ir aplinkos atitikimo modelius (Kristof, Brown, 2000).

Siekdama toliau vystyti biopsichosocialinį modelį ir integruoti jį į psichologijos mokslą Lietuvoje ir JAV, *Tarptautinio psichologijos žurnalo: biopsichosocialinio požiūrio* redakcija kviečia diskutuoti tyrėjus ir praktikus iš viso pasaulio. Šio žurnalo idėja gimė bendradarbiaujant dviem universitetams: Vytauto Didžiojo universitetui ir Nebraskos universitetui Kearney. Žurnalo idėja brandinta nuo 2002 m., kai tarp šių universitetų buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis. Laikantis požiūrio, kad psichika ir elgesys atsiranda, vystosi ir funkcionuoja dėl biologinių, psichologinių priežasčių ir sąveikos su socialine aplinka, žurnale siekiama nagrinėti žmogaus psichikos reiškinius ir elgesį. Holistinis požiūris į psichikos reiškinius ir žmogaus elgesį akcentuoja mokslų integracijos būtinybę. Žurnalas siekia, kad skirtingų sričių ir krypčių mokslininkai Lietuvoje, JAV ir kitose šalyse bendradarbiautų vystant psichologijos mokslą, plečiant mokslo pritaikymo praktikoje galimybes, ieškant įvairiapusio asmens ir visuomenės problemų sprendimo greitai besikeičiančiame socialinio gyvenimo kontekste.

Tarptautinė redakcinė kolegija kviečia skaityti pirmąjį *Tarptautinio psichologijos žurnalo: biopsichosocialinio požiūrio* numerį. Jis atspindi dviejų universitetų bendradarbiavimą ir skatina biopsichosocialinio modelio vystymą. Straipsniai nagrinėja įvairius psichologijos mokslo klausimus – darbo motyvaciją biopsichosocialiniu kontekstu, psichologo veiklos etiką, studentų streso ir sveikatos sąsajas, skaitymo psichologijos ir mokymo klausimus, lyginamąją mokyklos psichologų rengimo praktikų įvairiose šalyse analizę. Pirmajame numeryje taip pat pateikiamos pirmojo Tarptautinio vaizdo simpoziumo, kuriame dalyvavo Vytauto Didžiojo universiteto, Nebraskos universiteto Kearney ir Pietų Dakotos valstijos Black Hills universiteto studentai ir darbuotojai, pranešimų santraukos.

*Auksė Endriulaitienė, Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Max McFarland, Nebraskos universitetas Kearney, JAV*

Editorial note

In the past decades basic and applied research across a range of substantive areas has affirmed the value of the bio-psycho-social perspective and demonstrated how biological, psychological and social processes operate together to affect human functioning (Suls, Rothman, 2004). Since the first ideas of Engel (1977), the model became a conceptual base for many areas of psychology – health and counselling (Suls, Rothman, 2004; Kaplan, 2003), developmental and school (Dodge, Pettit, 2003; Jessor, Donovan, Costa, 1991; Ricciardelli, McCabe, Holt, Fienmore, 2003), organizational (Israel, Baker, Heaney, 1996; Kristof-Brown, 2000) and others (Dwairy, 1997).

Nevertheless some authors argue (for example, Kaplan, 2003; Suls, Rothman, 2004; Alonso, 2004) that the vast majority of medical and psychological research continues to focus exclusively on either biological or psychosocial systems. Engel criticized the medical community for its acceptance of the biomedical model as dogma and suggested that “the boundaries between health and disease, between well and sick, are far from clear... for they are diffused by cultural, social, and psychological considerations” (Engel, 1977, p.132). In 1980 when American Psychiatric Association published the third edition of the *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, it added the multi-axial system which “promotes the application of the bio-psycho-social model in clinical, educational, and research settings” (p.25). Although the multi-axial system support the comprehensive bio-psycho-social assessment of clients’ psychiatric concerns, the emphasis remains on the diagnostic categories, which are rooted in the biomedical, disease model of mental illness (Kaplan, Coogan, 2003, p.18). However, the human being is too complex; no single factor can be expected to have much impact upon behaviour, especially taking into account recent challenges and changes in society all over the world (globalisation, migration, rapid advances in communication technologies, changes in population ethnic diversity and aging, etc.). In this context the direction of transdisciplinary research needs to grow and the value of bio-psycho-social model increases. The value of the model is also very important in Lithuanian context. Dwairy (1997) suggested that using bio-psycho-social perspective may be more appropriate when working with non Western clients. Lithuania is usually treated as the country, having features

of mixed culture, so bio-psycho-social approach might be of special value in understanding human behaviour in cross-cultural context.

The bio-psycho-social model is a comprehensive, integrative model that allows addressing all major areas of the presenting issue across three spheres: physical, psychological and socio-cultural. It encourages scientists to holistically examine the interactive and reciprocal effects of environment, genetics, and behaviour (Stevens, Smith, 2005, Kaplan, Coogan, 2003). This model provides one paradigm that can be used regardless of whether the problem is focused in mental health, school, career, family or other area (Kaplan, 2003).

In Lithuania there are numerous studies based upon this perspective as well. The first ideas of integration between medical and psychological model in Lithuania came from professor J. Blažys (1921) in his article "Psychoanalysis and psychotherapy" in Lithuanian journal "Medicine". Since 1973 when the Laboratory of Medical Psychology and Sociological Research was established at Institute of Cardiology Kaunas Medical University, bio-psycho-social model in health psychology of Lithuania became especially influential. The chair of the Laboratory professor A. Goštautas initiated collaboration and scientific investigations with the World Health Organization in the fields of psychological assessment, psychological aspects of heart diseases, depression, and life quality, also drug abuse investigations and prevention in adolescence. Professor Goštautas was the initiator of cross-cultural collaboration in scientific investigations between Vytautas Magnus University and University of Nebraska at Kearney. He was the most influential developer of bio-psycho-social perspective in psychology in Lithuania and the major contributor to the development of Health Psychology.

Brief history of bio-psycho-social model development in Lithuania reflects the major trends of its development in Europe and the USA (Trull, 2005). Nowadays, the most influential bio-psycho-social perspective remains in the field of health psychology. Yet, other fields of psychology adopted this model in research and practice as well. The bio-psycho-social perspective has been applied to numerous medical, psychological and behavioural phenomena, including eating disorders (Ricciardelli, McCabe, 2004), substance use (Marlatt, 1992), antisocial behaviour (Dodge, Petit, 2003), adolescent risk taking or problem behaviour (Jessor, 1987; Irwin, Millstein, 1998), even some work and organizational theories may be treated as bio-psycho-social, for example, job stress theories (Israel, Baker, Goldenhar, Heaney, 1996; Schultz, Crook, Berkowitz, Meloche, 2002) or models of person – environment fit (Kristof, Brown, 2000).

In order to develop this model and its contributions to psychology further in Lithuania and the USA, *International Journal of Psychology: A Biopsychosocial Approach* encourages the dialogue between researchers and practitioners all over the world. The origin of this journal came from the collaboration between two countries – Lithuania and the USA, especially between two universities – University of Nebraska at Kearney and Vytautas Magnus University in Kaunas. Since the Memorandum of Agreement was signed in year 2002 the idea of the journal was moved on for the realization. The scope of *International Journal of Psychology: A Biopsychosocial Approach* is to study the phenomena of human mental processes and behaviour, based on the viewpoint that both mind and behaviour originate, develop and function due to close interaction of biological and psychological factors with social environment. Such holistic understanding of mental phenomena as well as human behaviour stresses the necessity of integration of different branches of science. The journal acts as a forum for debate and publication of papers for scientists, practitioners and academic communities of Lithuania, USA and other countries, strives for collaboration of scientists, representing various scientific fields and branches, in order to promote the development of Psychology, and to expand practical implementation possibilities enabling to find the most appropriate solution of problems faced both by the individual and the community within the rapidly changing social milieu.

The international Editorial Board invites you to read the first issue of *International Journal of Psychology: A Biopsychosocial Approach*. This first issue provides a good example of collaboration between the two universities as well as support to the bio-psycho-social model. The papers are dealing with diverse fields of psychology – work motivation in bio-psycho-social context, ethics of psychological work, stress and health, and school psychology (including papers focusing on the teaching and psychology of reading and a comparative study analyzing the training of school psychologists across many countries). Also the first issue presents abstracts of presentations from the first International Video Research Symposium, in which the University of Nebraska at Kearney, Vytautas Magnus University, and Black Hills State University of South Dakota (USA) were participants.

Aukse Endriulaitiene, Vytautas Magnus University, Lithuania
Max McFarland, University of Nebraska at Kearney, USA

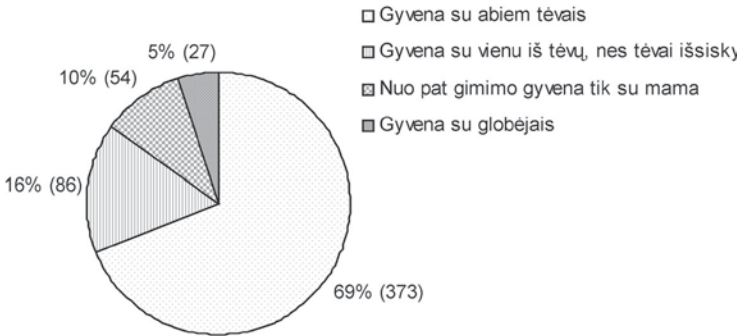
**REIKALAVIMAI STRAIPSNIAM, PUBLIKUOJAMIEMS
ŽURNALE
TARPTAUTINIS PSICHOLOGIJOS ŽURNALAS:
BIOPSIKOSOCIALINIS POŽIŪRIS**

1. Publikacijos turi būti ruošiamos pagal socialinių mokslų bendruosius tarptautinius standartus mokslinėms publikacijoms (rekomenduojama remtis *Publication Manual of the American Psychological Association*, Washington DC, naujausiuoju leidimu).
2. Publikacijos gali būti teikiamos lietuvių arba anglų kalbomis. Mokslinę publikaciją sudaro:
  - pavadinimas (turi būti trumpas, bet informatyvus);
  - autorių vardai ir pavardės, moksliniai bei pedagoginiai vardai, moksliniai interesai, darbovietė ir padalinys (pažymėti autorių susirašinėjimui, nurodyti jo telefoną, adresą ir elektroninio pašto adresą tik redakcijos naudojimui);
  - santrauka (nuo 200 iki 250 žodžių); santraukoje turi būti išskirtos šios dalys: mokslinė problema, tikslas, metodai, rezultatai, išvados.
  - 3–5 raktiniai žodžiai;
  - įvadas (apibrėžiama mokslinė problema bei aktualumas, nurodomas tyrimo objektas bei tikslas, pagrindinė tikrinama hipotezė);
  - metodai (jei publikacija remiasi moksliniu tyrimu, aprašoma metodika ir metodologija, tiriamasis kontingentas, tyrimo procedūra; jei pateikiamas teorinis straipsnis ar literatūros apžvalga, pristatoma analizės tvarka ir logika);
  - tyrimo rezultatų arba mokslinės problemos analizė (paveikslai ir lentelės turi būti suprantami, naudojamas lengvai įskaitomas teksto dydis, juose pateikti duomenys papildo, bet nedubliuoja teksto). Jei straipsnis rašomas lietuvių kalba, paveikslų bei lentelių pavadinimai turi būti pateikiami ir angliškai.
  - rezultatų aptarimas ir diskusija (rezultatų santykis su pagrindine darbo hipoteze, rezultatų interpretacija ir pritaikymas, rezultatų santykis su kitų mokslininkų darbais, galimi straipsnio trūkumai);
  - abėcėlės tvarka sudarytas, nenumeruotas literatūros šaltinių sąrašas (kiekvienas sąrašė pateiktas šaltinis cituojamas ar nurodomas tekste ir atvirkščiai – kiekvienas cituojamas autorius arba nuoroda į šaltinį turi būti pateikta literatūros sąrašė);
  - santrauka anglų kalba (jei publikacija parašyta lietuvių kalba; santraukos ilgis 1000–1500 spaudos ženklų).

3. Publikacijos ilgis neturėtų viršyti: empirinius duomenis pristatančio straipsnio – 5500 žodžių, teorinės apžvalgos – 8000 žodžių.
4. Redakcijai pateikiamos 3 spausdintos mokslinės publikacijos kopijos ir viena elektroninė kopija Microsoft Windows Word formatu (tekstas 12 dydžio šrifto, *Time New Roman* šrifto stiliumi, dvigubu eilėtarpiu, paraštės: 2 cm viršuje, apačioje bei dešinėje, 3 cm kairėje). Spausdinta ir elektroninė versijos turi sutapti. Vieną kopiją autorius saugo pats.
5. Paveikslai ir lentelės (žr. pavyzdžius) turi būti juodai balti, pustoniai turi aiškiai skirtis vienas nuo kito. Skenuotos iliustracijos nepageidautinos; išimtiniais atvejais, suderinus su redakcija, paveikslai išsaugomi .tif plėtiniu ne mažesne kaip 300 skiriamąja geba (*resolution*). Siunčiant publikaciją elektroniniu būdu, visos bylos turi būti suarchyvuotos viename ZIP archyve.

1 lentelė. *Merginų ir vaikinų pasiskirstymas pagal amžių*

Lytis	18–20 metų	21–24 metų
Merginos	136 (77,7%)	39 (22,3%)
Vaikinai	34 (64,2%)	19 (35,8%)

1 pav. *Tiriamųjų procentinis pasiskirstymas pagal šeimos sudėtį*

6. Jeigu reikia, minimos atskiros institucijos ar asmenys, padėję atlikti tyrimus. Asmenys, kurie intelektualiai prisidėjo prie straipsnio rengimo, tačiau negavo autorystės, gali būti įvardyti ir nurodytos jų funkcijos ar indėlis, pavyzdžiui, „mokslinis konsultantas“, „duomenų rinkimas“, „dalyvavimas atliekant tyrimus“ ir pan.

7. Su publikacijomis redakcijai pateikiamas dokumentas, kuriame:
  - nurodoma, kaip straipsnio tikslai ir turinys atitinka šio žurnalo tikslus ir misiją, pateiktą žurnalo viršelyje;
  - nurodoma, kaip straipsnyje naudota metodika ar duomenys suderinami su psichologinių tyrimų etikos reikalavimais (pvz., biomedicininų tyrimų etikos komisijos leidimas ir pan.);
  - nurodomi galimi interesų konfliktai tarp autoriaus ir šio žurnalo redakcinės kolegijos narių, tarp autoriaus ir publikuojamo tyrimo rėmėjų, tarp autoriaus ir žurnalo leidėjų ir pan.;
  - pažymima, kad publikacija ar duomenys nėra spausdinti kituose leidiniuose ir nėra atiduoti spaudai;
  - nurodoma, kad visi straipsnio autoriai yra reikšmingai prisidėję prie straipsnio rengimo ir sutinka publikuoti straipsnį šiame žurnale. Dokumentą pasirašo visi publikacijos autoriai.
8. Mokslinės publikacijos recenzuojamos aklu principu. Rankraščiu skiriami du recenzentai. Redakcija neprisiima atsakomybės dėl pateikto teksto, iliustracijų ar skelbimų teisingumo. Straipsniuose išreikštos nuomonės nebūtinai atitinka redakcijos ar leidyklos nuomonę.
9. Neatitinkančios reikalavimų mokslinės publikacijos autoriams negražinamos. Apie neigiamą sprendimą redakcija autorius informuoja elektroniniu paštu.
10. Visos teisės į publikaciją priklauso leidėjams.
11. Publikacijos pateikiamos elektroniniu būdu ir paštu:
  - 11.1. Publikacija pateikiama elektroniniu būdu interneto svetainėje adresu: <http://www.psyjournal.vdu.lt/index.php?n=LT.SubmitArticle>
  - 11.2. Spausdintos publikacijos versijos su lydimuoju dokumentu siunčiamos paštu:

Bendrosios psichologijos katedra
Vytauto Didžiojo universitetas
K. Donelaičio g. 52-315, LT-44244, Kaunas, Lietuva
Tel./ faks.: +370 37 327824
El. paštas: bpk@smf.vdu.lt

arba

Department of Counseling and School Psychology
University of Nebraska at Kearney,
College of Education Building, Rm B – 148
Kearney, NE 68849
Tel: (308) 865 – 8508 (office). Fax: (308) 865 – 8097
E-mail: mcfarlandm@unk.edu

Literatūros šaltinių sąrašo pavyzdžiai

Periodiškai leidžiamas šaltinis:	Endriulaitienė, A., Martišius, V. (2003). Pasirenkamo rizikos lygio pastovumas įvairiose situacijose. <i>Psichologija</i> , 28, 28–40. Caprara, G. V., Pastorelli, C. (2005). Impact of Adolescents' Filial Self-Efficacy on Quality of Family Functioning and Satisfaction. <i>Journal of Research on Adolescence</i> , 15(1), 71–97.
Autoriaus ir grupės tyrėjų leidžiamas periodinis leidinys	Wilkinson, L., Task Force on Statistical Inference, APA Board of Scientific Affairs. (1999). Statistical methods in psychology journals: Guidelines and explanations. <i>American Psychologist</i> , 54(8), 594–604.
Daugiau nei šešių autorių šaltinis periodiniame leidinyje	Wolchik, S. A., West, S. G., Sandler, I. N., Tein, J., Coastworth, D., Lengua, L., et al. (2000). An experimental evaluation of Theory-based father and mother-child programs for children of divorce. <i>Journal of Consulting and Clinical Psychology</i> , 68, 843–856.
Priimtas spaudai šaltinis	Žalūnas, M. (priimta spaudai). Mokinių pažangumo ir savęs vertinimo sąsajos. <i>Pedagoginė psichologija</i> .
Neperiodiškai leidžiamas šaltinis	Vaikų, patyrusių seksualinę prievartą, ir jų artimųjų reabilitacija ir reintegracija (2005). <i>Metodinės rekomendacijos psichologams</i> . B. Kuodytė (sud.), Vilnius: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.
Neperiodinio leidinio dalis (knygos skyrius)	O'Neil, J. M., Egan, J. (1992). Men's and women's gender role journeys: Metaphor for healing, transition, and transformation. In B.R. Wainrib (Ed.), <i>Gender issues across the life cycle</i> (pp. 107–123). New York: Springer.
Knyga, monografija	Bitinas, B. (2006). <i>Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas</i> . Vilnius: Kronta. Mitchell, T. R., Larson, J. R., Jr. (1987). <i>People in organizations: An introduction to organizational behavior</i> (3rd ed.). New York: McGraw-Hill. A. Kinderys (sud.). (2001). <i>Tarptautiniu žodžių žodynas</i> . Vilnius: Alma littera.

Konferencijos medžiaga	Bružaitė, J., Jurgaitytė-Avižienė, A. (2005 m. gegužės 6 d.). <i>Namuose ir globos namuose gyvenančių senų žmonių mirties nerimo lygis</i> . Pranešimas, skaitytas II Jaunųjų mokslininkų psichologų konferencijoje, Vilnius: VU.
Daktaro disertacija	Bukšnytė, L. (2001). <i>Vyresnių klasių moksleivių asmenybės ypatumų svarba prisitaikymo mokykloje sunkumų įvertinimui ir numatymui</i> . Daktaro disertacija, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.
Šaltinis laikraštyje	Schwartz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic, social status. <i>The Washington Post</i> , p. 12. Žalūnas, M. (2005 m. gegužės 12 d.). Ar savimi pasitikintis mokinys mokosi geriau? <i>Lietuvos rytas</i> , p. 8.
Periodinis leidinys internete	Proctor, R., Capaldi, E. (2003). Teaching scientific methodology. <i>Observer</i> , 16 (1). Aplankyta: 2005-11-12, http://www.psychologicalscience.org/teaching/tips/tips_0103.html
Elektroninė laikmena	Bernstein, D. G., Nash P. W. (2002). <i>PsychAbilities: to accompany Bernstein, Nash „Essentials of psychology“</i> (2nd ed.), CD, Boston: Houghton Mifflin.
Šaltinis kita (ne anglų ar lietuvių) kalba	Schulz, P., Jansen, L. J., Schlotz, W. (in press). Stressreaktivität: theoretisches Konzept und Messung [Reaktyvus stresas: teorinė koncepcija ir vertinimas]. <i>Diagnostica</i> .

INSTRUCTIONS TO AUTHORS OF *INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHOLOGY: A BIOPSYCHOSOCIAL APPROACH*

1. Manuscripts have to be prepared according to general international standards for publications in social sciences (recommended *Publication Manual of the American Psychological Association*, Washington DC, current edition).
2. Manuscripts could be submitted in both English and Lithuanian. Writing should be concise and correct.
3. Manuscript should cover:
  - title (as brief as possible, but informative);
  - first names and surnames of all authors; educational degrees of the authors, scientific interests, institution(s) to which the authors are affiliated; name, address, email address, phone number of the corresponding author;
  - abstract (200 – 250 words) should reflect the structure of the manuscript (background, purpose, material and methods, results, conclusions);
  - 3 – 5 key words;
  - introduction (operationalization of problem and relevance of publication, object and aim of manuscript, main hypothesis, if necessary);
  - methods (if manuscript covers report of empirical data, research methods, procedures, and subjects have to be described precisely, if manuscripts presents theoretical article or overview of literature, logics of the analysis have to be presented);
  - analysis of the results or scientific problem (tables and pictures have to be clear, using comfortably readable text font; data in the tables and pictures only complements the text, but not duplicates);
  - discussion of the results (results in relation with the main hypothesis, the interpretation and implication of results, results in relation with findings of previous studies, study limitations, if applicable);
  - reference list in an alphabetical order.
4. Articles, which present empirical data, should not exceed 5500 words. Theoretical articles or literature reviews may reach 8000 words.
5. Three hard copies and one electronic copy of the manuscript in Microsoft Windows Word format (text body – 12 font size, *Time New Roman* font, double-spaced, margins: 2 cm top, bottom, and right, 3 cm left) have to be submitted to the Editorial Board. Hard and electronical copies have to be identical. Author should store one of the submitted copies and all required documents to guard against loss.
6. Use only black and white pictures and tables, grey scale colors have to contrast clearly. Scanned pictures are undesirable; exceptionally, upon agreement with the editors, pictures should be in *.tif* format with resolution not

less than 300 inch/dpi. When submitting the article, archive all files into a single ZIP archive.

7. If necessary acknowledge people or institutions contributed to preparation of the manuscript. People, who consulted the authors, but have not been assigned as authors might be acknowledged with their functions or level of contribution, e.g. *scientific consultant, data collectors, participation in research*, etc.
8. Authors are required to include the following in their submission letter:
  - a statement that the aim and the content of the article correspond to the scope of the journal described in the cover of the journal;
  - a statement that the empirical data, description of the sample, and methods used in the article are compliant with ethical standards of psychological research (e. g. permission of bioethical committee, etc.);
  - a statement disclosing conflicts of interest between the author and Editorial board of the Journal, between the author and research sponsor, between the author and the publisher, etc.;
  - a statement that all listed authors have contributed significantly to the manuscript and consent to their names on the manuscript;
  - a statement that the manuscript or the data have not been published previously and they are not under consideration for publication elsewhere. The whole document is signed by all authors.
9. Manuscripts go through a blind review procedure. After receiving manuscript two reviewers are assigned by the editors. Editorial Board does not take responsibility about precision and fairness of data, text, illustrations etc. Position of the authors expressed in a publication might not be shared by the editors or publishers.
10. Manuscripts, which do not meet requirements, are returned to a corresponding author without any evaluation.
11. Copyright belongs to publishers.
12. Manuscripts should be submitted both electronically and by post.
- 12.1. Manuscript should be submitted electronically in: <http://www.psyjournal.vdu.lt/index.php?n=EN.SubmitArticle>
- 12.2. Hard copies should be sent to:

Bendrosios psichologijos katedra
Vytauto Didžiojo universitetas
K. Donelaičio str. 52 -315, LT-44244, Kaunas, Lietuva
Tel./ fax.: +370 37 327824
E-mail: bpk@smf.vdu.lt

or

Department of Counseling and School Psychology
University of Nebraska at Kearney,
College of Education Building, Rm B – 148, Kearney, NE 68849
Tel: (308) 865 – 8508 (office). Fax: (308) 865 – 8097
E-mail: mcfarlandm@unk.edu

In-156 **International Journal of Psychology: a Biopsychosocial Approach / Tarptautinis psichologijos žurnalas: biopsichosocialinis požiūris.**

International Journal of Psychology: a Biopsychosocial Approach / Tarptautinis psichologijos žurnalas: biopsichosocialinis požiūris 1. – Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2008. 128 p.

UDK 159.9

ISSN 1941-7233

This journal provides a good example of collaboration between the two universities as well as support to the bio-psycho-social model. The papers are dealing with diverse fields of psychology – work motivation in bio-psycho-social context, ethics of psychological work, stress and health, and school psychology.

Šis žurnalas atspindi dviejų universitetų bendradarbiavimą ir skatina biopsichosocialinio modelio vystymą. Straipsniai nagrinėja įvairius psichologijos mokslo klausimus – darbo motyvaciją biopsichosocialiniu kontekstu, psichologo veiklos etiką, studentų streso ir sveikatos sąsajas, skaitymo psichologijos ir mokymo klausimus, lyginamąją mokyklos psichologų rengimo praktikų įvairiose šalyse analizę.

**INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHOLOGY: TARPTAUTINIS PSICHOLOGIJOS ŽURNALAS:
A BIOPSYCHOSOCIAL APPROACH   BIOPSYCHOSOCIALINIS POŽIŪRIS**

2008 / 1

Editor Renata Endzelytė

Cover designers Aistė Pranckevičienė, Aras Pranckevičius

Graphic designer Rasa Švobaitė

Vytautas Magnus University Press / S. Daukanto str. 27, LT-44249 Kaunas

---

Redaktorė Renata Endzelytė

Viršelio dailininkai Aistė Pranckevičienė, Aras Pranckevičius

Maketo dailininkė Rasa Švobaitė

Išleido Vytauto Didžiojo universiteto leidykla / S. Daukanto g. 27, LT-44249 Kaunas